
2. CILJI, STRATEGIJE IN VODILNA NAČELA PROGRAMA

2.1. UMESTITEV PROGRAMA

Skupni projekti transnacionalnega sodelovanja programa INTERREG IIIB v okviru Evropske prostorsko razvojne perspektive (EPRP) so bili namenjeni izboljšanju teritorialne povezanosti s spodbujanjem uravnoteženega prostorskega razvoja in podporo trajnim omrežjem sodelovanja med različnimi udeleženci, organizacijami in ustanovami v območju Alp.

Ena od ključnih sprememb, ki zadevajo programe strukturnih skladov v obdobju 2007-2013, je večji poudarek, ki ga daje Evropska unija strateškemu pristopu teh programov. Prihodnji programi morajo prikazati, svoj prispevek k rasti, zaposlovanju in trajnostnemu razvoju, kot to določata prenovljena Lizbonska agenda in prenovljena Strategija EU za trajnostni razvoj¹ (to pomeni, da mora Evropa postati na znanju temelječe dinamično gospodarstvo in pri tem ohranjati naravne in kulturne vire v regiji ter blažiti negativne okoljske vplive v prostoru). Po drugi strani pa se morajo prihodnji programi soočiti tudi s specifičnimi izzivi in potrebami območja sodelovanja. Poleg tega se v zvezi s transnacionalnim sodelovanjem pričakuje odmik od problematike urejanja prostora in prostorskega razvoja, programi pa morajo ustvariti konkretne in vidne rezultate.

V letu 2007 so države članice EU sprejele Teritorialno agendo. V okviru področja, ki ga zajema, bo program pri svojih odločitvah upošteval rezultate in priporočila tega procesa (npr. načrt izvedbe, ki ga predložijo predsedstva) in si prizadeval prispevati k njenemu izvajanju.

Glede na omenjeni okvir je cilj programa Območje Alp 2007-2013 **povečati konkurenčnost in privlačnost območja sodelovanja z oblikovanjem skupnih ukrepov na področjih, kjer je za zagotavljanje trajnostnih rešitev potrebno transnacionalno sodelovanje.**

Pri tem se program umešča med programe na področju regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja ter programe za pospeševanje čezmejnega in medregionalnega sodelovanja. Ne bo pa financiral dejavnosti s cilji, ki jih je bolje obravnavati z regionalnimi programi, in ne bo podpiral projektov na področjih, ki so zanimiva za samo eno ali nekaj regij ob državnih mejah, in ne bo obravnaval tem, ki niso pomembne za celotno območje ali vsaj za najširše dele območja sodelovanja v programu Območje Alp.

Lizbonski cilji in Goeteborške prioritete
Kohezijske smernice
Nacionalni strateški referenčni okvir
SWOT- analiza in scenariji
Glavni izzivi za območje sodelovanja
„Območje Alp“ - Program 2007-2013

Slika 5: Potek večplastnega načrtovanja, ki se uporablja v programu

Program obravnava vprašanja, ki dopolnjujejo različne sektorske politike in pobude EU (kot so 7. okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj, program Marco Polo, transevropska omrežja TEN, e-TEN, programi informacijske družbe, programi financiranja Generalnega direktorata za okolje Evropske komisije, itd.). Program Območje Alp ne bo dopolnjeval programov, ki sofinancirajo aktivnosti na teh področjih, temveč bo podpiral projekte, ki zagotavljajo nadnacionalno razsežnost te problematike z

¹ COM 10917/06, Revizija Strategije EU za trajnostni razvoj (STR EU) – Prenovljena strategija.

iskanjem skupnih rešitev za skupne probleme na območju sodelovanja. To pomeni, da bi program Območje Alp lahko financiral pripravo projektov, ki jih bodo obravnavali v drugih programih in v katerih se v okviru projekta zahteva drugačen ali poglobljen pristop. Ali obratno, da bi lahko v nadnacionalni razsežnosti programa Območje Alp v praksi udeleževali projektne rezultate, dosežene v okviru drugih programov.

Program privzema cilje »enakopravnosti moških in žensk ter nediskriminacije« in »trajnostnega razvoja v njegovi ekonomski, družbeni in okoljski razsežnosti«, kot jih določata 16. in 17. člen Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, in si bo prizadeval uveljavljati te cilje v vseh fazah izvajanja programa.

2.2. POSEBNI CILJI PROGRAMA

Splošni cilj programa, kot je naveden zgoraj, vodi k opredelitvi naslednjih posebnih ciljev za območje sodelovanja v programskem obdobju 2007-2013:

- pospeševati inovacije in podjetništvo ter okrepiti raziskovalne in inovacijske zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij;
- spodbujati uravnotežen prostorski razvoj, da bi območje Alp postalo privlačen prostor za življenje, delo in investicije;
- izboljšati dostopnost območja Alp in upravljati gospodarske in okoljske posledice transportnih sistemov;
- izboljšati dostopnost do storitev in povezanost znotraj območja Alp;
- varovati, upravljati in izboljševati naravne in kulturne dobrine za zagotavljanje trajnostnega razvoja;
- preprečevati in omiliti nevarnost naravnih in tehnoloških nesreč ter odpravljati njihove posledice, zlasti v zvezi z vplivi podnebnih sprememb.

2.3. STRATEGIJE IN VODILNA NAČELA PROGRAMA

Proti koncu leta 2002 so partnerske države začele razpravljati o strateških projektih za območje sodelovanja. Glavni rezultat tega dogajanja je bilo oblikovanje kataloga strateških vprašanj, ki naj bi jih obravnavali projekti, ki jih sofinancira program INTERREG IIIB, in odločitev, da bodo organizirali tri tematske delavnice, ki naj bi obravnavale tri prioritete programa ter se osredotočile na najpomembnejše izzive v okviru teh treh prioritet. Namen delavnic, ki so jih zatem organizirali, je bil predstaviti rezultate in ugotovitve projektov na različnih interesnih področjih z združevanjem ključnih nosilcev na teh področjih ter izmenjati ideje za bodoče projekte na ustrezne ključne teme. Drugi rezultat teh razprav o strateških projektih je bilo naročilo nadnacionalni skupini strokovnjakov, da izdela »Študijo možnosti«

Tako delavnice kot »Študijo možnosti« je mogoče šteti za bistven prispevek k pripravi programa Območje Alp za obdobje 2007-2013, ker so predstavljale ozadje za razvoj programskih strategij in vodilnih načel, podrobno razloženih v nadaljevanju. Pomemben prispevek je dala tudi predhodna ocena, ki je stalno zagotavljala povratne informacije o pripravi teh elementov (glej 6. poglavje pričujočega dokumenta).

2.3.1. PROGRAMSKE STRATEGIJE

Splošni cilj programa in omenjeni posebni programski cilji bodo doseženi z uporabo naslednjih strategij.

Krepitev endogenih potencialov

Obstoječe zmogljivosti, znanja in veščine ter kulturno bogastvo so neprimerljiv zaklad za trajnostni razvoj in konkurenčnost v območju sodelovanja. Obstoječe grozdi ali specializacije, ki so se po naravni poti razvile iz tradicionalnih industrijskih panog, ter možnosti za raziskave in tehnološki razvoj (RTR) ter inovacije so pri tem bistvenega pomena za uspeh. S tem območje sodelovanja v območju Alp ne bo izgubljalo nadarjenih ljudi in drugih virov. Pač pa bo ta program izkoristil obstoječe potenciale in tudi prispeval k ustvarjanju novih endogenih potencialov s tem, da bo podpiral mreže odličnosti v nadnacionalnem merilu ter partnerstva s ključnimi nosilci in novimi partnerji.

Vključevanje ustreznih soudeležencev, politična zaveza

Strateški pristop, ki je značilen za kohezijsko politiko v obdobju 2007-2013, zahteva udeležbo in zavezo ustreznih deležnikov in nosilcev odločanja, da bi lahko dosegali bolj učinkovite rezultate, prispevali k vodenju razvojnih procesov ter okrepili zmogljivosti organov oblasti. Tako bo eden od glavnih izzivov pri vodenju projekta, kako nagovoriti in pritegniti sposobne in primerne partnerje, ki lahko zagotovijo prave odgovore na probleme, s katerimi se sooča območje sodelovanja. Program si bo prizadeval doseči tudi politično in široko zavezo ter osveščenost. Poleg tega si prizadeva za večjo vključenost Alpske konvencije v vseh primerih, ko bo program podpiral ustreznna partnerstva s ključnimi nosilci projektov, ki prihajajo iz območij zunaj območja sodelovanja ali celo zunaj Evropske unije (člen 21 (2) in (3) Uredbe (ES) št. 1080/2006).

Udejanjanje izkušenj in rezultatov

V novem obdobju strukturnih skladov bodo izkoriščeni in uporabljeni kot izhodišče za transnacionalno sodelovanje mnogovrstni rezultati projektov, izvedenih v programu Območje Alp 2000-2006, ter izkušnje, pridobljene pri izvajanju programa in projektov. Kadarkoli bo to primerno, bo program spodbujal izvedbene projekte, ki bodo gradili na teh rezultati, da bi se s tem izognili razpršitvi obstoječega znanja in razmerij na območju sodelovanja.

Program bo financiral projekte, ki si prizadevajo za doseganje jasno opredeljenih, oprijemljivih in merljivih rezultatov ter vlagajo znatne napore v udejanjanje in valorizacijo rezultatov ter njihov prenos v konkretne aktivnosti. Da bi zagotovili vzdržnost, prenosljivost in trajnost rezultatov projektov, bo program spodbujal razvijanje mrežnih aktivnosti med projekti. Pri tem si bomo v programu prizadevali za učinkovito razširjanje projektnih dosežkov ter zagotavljali udejanjanje rezultatov v korist širši javnosti. Učinkovitost programa se bo povečala s podporo projektom, ki so bodisi sinergijsko povezani z drugimi regionalno razvojnimi programi na tem območju ali imajo posredni učinek nanje, ali pa imajo pri njih usklajevalno funkcijo.

Usklajevanje z drugimi ustreznimi programi EU

Ker države partnerice stremijo k uporabi sinergij in se želijo izogniti prekrivanju različnih programov, ki jih financira EU, in ker nameravajo uporabiti programska sredstva na kar najbolj smotrno in učinkovito način, bodo med izvajanjem programa potekale naslednje dejavnosti:

- države partnerice zagotovijo koordinacijo aktivnosti v okviru tega programa z drugimi programi, ki jih financira EU in se nanašajo na njihova ozemlja, kakor tudi z ustreznimi nacionalnimi in regionalnimi politikami in programi (npr. predstavniki držav partneric in programski odbor se redno obveščajo o izvajanju ustreznih programov, politik in projektov v njihovih državah),
- programska telesa (MA, JTS in ACP²) bodo pogosto v stiku z drugimi območji sodelovanja ter s programom INTERACT, da bi zagotovili izmenjavo informacij in izkušenj o mnogovrstnih projektih in pobudah,

² MA – Organ upravljanja; ACP – kontaktne točke za Območje Alp; JTS – Skupni tehnični sekretariat; glej del 4.1

- pri oddaji predlogov projektov prevzamejo vodilni partnerji odgovornost za to, da predlagani projekt ni financiran iz drugih programov EU in na drugi strani opišejo, če in kako je projekt povezan z drugimi nacionalnimi in regionalnimi programi in politikami Skupnosti,
- med postopkom vrednotenja bodo ustrezni nacionalni odbori in/ali organizacije preverjale dodano vrednost, sinergije in prekrivanje predloženih predlogov z drugimi projekti in programi
- komunikacijske dejavnosti programa bodo vključevale redno izmenjavo s čezmejnimi programi.³

2.3.2. VODILNA NAČELA

Naslednja **vodilna načela** ponazarjajo vidike, ki naj bi jih po pričakovanju držav partneric upoštevali projekti. Opredeljena so **merila in kazalniki za izbor projektov**, s katerimi bo mogoče oceniti, če in kako projekti upoštevajo te vidike.

Inovacijsko usmerjen pristop

Program je v celoti usmerjen v inovacije. Tu so zajeti različni pristopi, partnerstva, metodologije, orodja in tudi uporaba novih tehnologij. Ta pristop je podlaga za spodbujanje konkurenčnosti, izboljšanje storitev, lažjo dostopnost trgov dela, pospeševanje trajnostnega razvoja in preprečevanje naravnih nesreč.

Pristop, usmerjen v gorska območja

Čeprav program pokriva območje z različnimi prostorskimi značilnostmi, je območje sodelovanja zaznamovano z Alpami, njihovim naravnim bogastvom, viri in probleme. Zato je treba potrebam in/ali zahtevam gorskih območij posvetiti posebno pozornost.

Celostni pristop

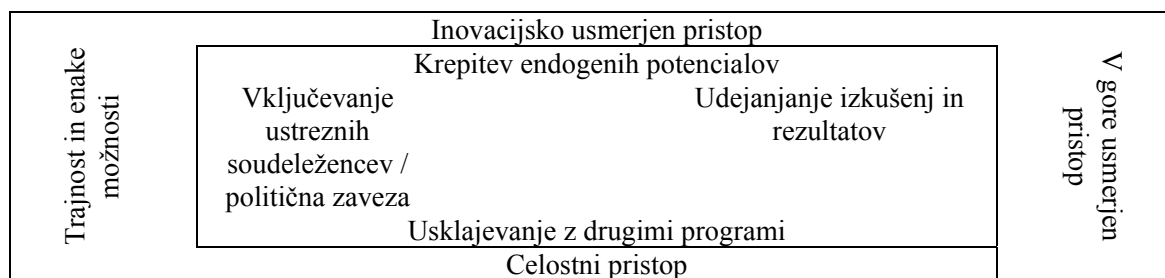
Ta pristop podpira vertikalno (med različnimi vladnimi službami), horizontalno (med različnimi sektorji in nosilci politike) in geografsko sodelovanje (prek administrativnih meja). To zagotavlja boljše kakovost dejavnosti pri sodelovanju in vodi k rezultatom, ki so boljše zasidrani v prostor.

Trajnost in enake možnosti

Vsi projekti, ki se izvajajo v okviru tega programa, se morajo zgledovati po paradigmi trajnosti (enakopravno upoštevanje gospodarskih, okoljskih in socialnih stebrov), kot jo določa 17. člen Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, ter enakih možnosti (enakopravnost moških in žensk ter nediskriminacija), kot je določeno v 16. členu Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006. V okviru svojega področja dejavnosti si bo program prizadeval podpirati načelo zagotavljanja enakih možnosti v njegovem najširšem smislu, zlasti pa enakosti moških in žensk ter enakopravnost pri dostopu do javnih storitev in trga dela (tudi za invalide), kjerkoli je to mogoče.

Partnerji v programu se zavezujejo načelu partnerstva, kot je določeno v 11. členu Uredbe Sveta št. 1083/2006 in zato vključujejo ključne soudeležence ne le v pripravo programa temveč tudi v njegovo izvedbo, spremljanje in ocenjevanje (zlasti z vključevanjem teh soudeležencev v nacionalne odbore ali z njihovim imenovanjem za člane programskega odbora ali drugih skupin ali odborov, ki bodo vzpostavljeni med izvajanjem programa). Organ upravljanja spremlja in nadzira upoštevanje načela partnerstva in poroča o tem v letnih poročilih o izvajanju programa.

³ Vendar pa koordinacija z drugimi ustreznimi programi EU ni enosmerna naloga, kjer bi le program Območje Alp nosil odgovornost in določal aktivnosti.

Slika 6: Programske strategije in vodilna načela

2.4. PRIPRAVA VISOKO KAKOVOSTNIH PROJEKTOV

Glavni cilj transnacionalnega sodelovanja je okrepiti **sodelovanje** med državami partnericami **pri zadevah strateškega pomena**. V naših dokumentih so kot ključna opredeljena naslednja vprašanja: »Konkurenčnost in privlačnost območja Alp«, »Dostopnost in povezljivost«, »Okolje in preprečevanje tveganj«. Program se osredotoča na te izbrane teme, ki so velikega pomena za območje sodelovanja, da bi **podprl posebne prednosti in izkoristil obstoječe priložnosti** območja sodelovanja, pri čemer bi bilo treba premagati slabosti in grozeče nevarnosti.

Transnacionalna perspektiva zagotavlja posebno **dodano vrednost** pri obravnavanju opredeljenih ključnih vprašanj in s tem prispeva k doseganju skupnega cilja Skupnosti, to je teritorialne kohezije; program se mora osredotočiti na iskanje skupnih in inovativnih rešitev za konkretne potrebe deležnikov, ki zahtevajo transnacionalni pristop.

V novem programu za Območje Alp bo strateški razsežnosti projektov dan večji poudarek kot v preteklem programskem obdobju. Cilji, prioritete in dejavnosti, predvidene v tem programu, so zelo primerne za strateške projektne pristope, ker imajo področja delovanja, kot so sodelovanje med centri za raziskave in tehnološki razvoj ter malimi in srednjimi podjetji, obvladovanje nevarnosti naravnih nesreč in odzivanje na zahteve vplivov podnebnih sprememb ali razvijanje sistemov za upravljanje vzdržnega prometa, močno transnacionalno razsežnost in so nadvse pomembna za območje sodelovanja. S projekti, povezanimi s prioritetskimi področji tega programa, je mogoče doseči tako trajnosten razvoj kot rast in notranjo povezanost programskega območja.

Namen nalog teles programa in izvedbenih postopkov, kot so navedeni v 4. poglavju tega dokumenta, je olajšati in usmerjati nastajanje projektov, ki **ustrezajo zahtevam** glede vsebine in usmerjenosti v dosežke, ter glede **visokega standarda kakovosti pri vodenju projekta**.

Posebna prizadevanja bodo usmerjena v povezovanje ključnih udeležencev ali različnih pomembnih področij in spodbujanje oblikovanja (novih) transnacionalnih in/ali interdisciplinarnih omrežij in partnerstev. Spodbujalo se bo tudi vključevanje neinstitucionalnih udeležencev. Eno od orodij, s katerimi je to mogoče doseči, je organizacija tematskih delavnic, kot so to uspešno storili v drugi polovici programa INTERREG IIIB, saj so se med temi delavnicami pojavile nove, dragocene ideje za projekte strateškega pomena. Drugo orodje je sistematska analiza in promocija projektnih rezultatov, da bi ključne soudeležence seznanili s koristnim delom, ki je bilo opravljeno, in spodbudili razvoj drugih projektov, ki bodo gradili na teh rezultatih. Poleg tega bo tesno sodelovanje z drugimi ustreznimi programi EU in organizacijami, kot je na primer Alpska konvencija, ki bo v novem programu še poglobljeno, pomagalo

vzpostaviti stike med ustreznimi deležniki in opredeliti možnosti za projekte strateškega pomena za območje sodelovanja.

V zvezi z izdelavo in pripravo projekta je predviden **dvojen pristop**, ki ima za cilj uskladitev projektov, ki so izdelani od spodaj navzgor, in tistih, ki so izdelani od zgoraj navzdol: z vnaprejšnjo podporo alpskih kontaktnih točk in Skupnega tehničnega sekretariata pri pripravi projektov se projektne ideje, razvite **od spodaj navzgor**, izberejo že v začetni fazi, saj želimo zagotoviti, da jih bo mogoče oblikovati tako, da se bodo ujemale s programskimi cilji. Po drugi strani pa bo uporabljen tudi pristop **od zgoraj navzdol**, kar pomeni, da bodo partnerske države odgovorne za pripravo/razvoj projektov in za opredelitev konkretnih pričakovanj glede projektne dejavnosti, rezultatov, partnerstev itd. Konkretno to opravlja Programski odbor, ki sprejme »projektno nalogo«, ki se določi za vsak razpis za projekte in v kateri se točno določijo ta pričakovanja.

Predvideni dvostopenjski postopek prijave projektov bo idealen pripomoček za podporo temu dvojnemu pristopu.

	Programski odbor	
Projektne naloge določajo pričakovanja programa	Projekt	Programska telesa pomagajo prilagoditi projekt
	Prijavitelji projektov	

Slika 7: Dvojni pristop za pripravo projektov

2.5. OPREDELITEV PRIORITETNIH OSI

Transnacionalno sodelovanje pomeni preseganje lokalne problematike, izmenjavo izkušenj, izgrajevanje novega znanja in vzpostavljanje skupnih dejavnosti z namenom izboljšati kakovost doseženih rezultatov. V tem smislu se vnaprej zastavljeni posebni programski cilji dosežajo s pomočjo skupnih projektov, ki bodo izkoriščali ugodnosti medregijskega delovanja. S tem bo mogoče doseči skupen trajnosten teritorialni razvoj, ki bo sledil zgoraj zarisani programski strategiji in vodilnim načelom.

V zvezi z okvirnimi pogoji, ki jih določa Evropska unija (uredbe o strukturnih skladih in strateške usmeritve Skupnosti), nacionalnimi strateškimi referenčnimi okvirji v posameznih državah članicah, ki sodelujejo pri programu, ter na podlagi analize programskega območja, izzivov, ki so bili opredeljeni za novi program, in iz tega izhajajočih programskih ciljev, smo za program za območje Alp opredelili naslednje prioritete osi:

1. Konkurenčnost in privlačnost območja Alp
2. Dostopnost in povezljivost
3. Okolje in preprečevanje tveganj

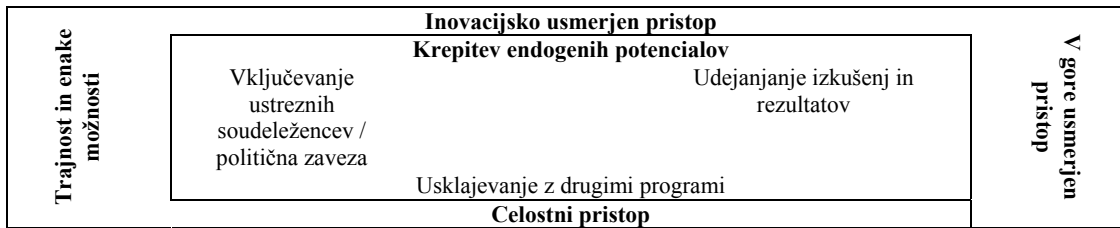
Prioritetne osi prispevajo k doseganju različnih ciljev: 3. poglavje tega dokumenta podaja podroben opis pomena besedila, glavnih ciljev, okvirnih dejavnosti in glavnih ciljnih skupin/upravičencev za vsako prioriteto os. Grafikon na naslednji strani prikazuje pregled logične zgradbe programa.

Evropsko teritorialno sodelovanje, Cilj 3 Območje Alp 2007 - 2013

Okvirni pogoji:
Obnovljeni lizbonski cilji ter prioritete iz Goeteborga – Kohezijske smernice – Nacionalni referenčni strateški okvirji

Splošni strateški cilj programa
Povečanje konkurenčnosti in privlačnosti območja sodelovanja z razvijanjem skupnih aktivnosti na področjih, kjer je za doseganje trajnostnih rešitev potrebno transnacionalno sodelovanje

Posebni cilji programa		
<ul style="list-style-type: none"> spodbujati inovacije, podjetništvo in krepiti raziskovalne in inovacijske zmogljivosti pri MSP 	<ul style="list-style-type: none"> izboljšati dostopnost Območja Alp ter obvladovati gospodarske in okoljske posledice transportnih sistemov 	<ul style="list-style-type: none"> zavarovati, urejati in izboljševati naravne in kulturne dobrine za zagotavljanje vzdržnega razvoja
<ul style="list-style-type: none"> pospeševati uravnotežen teritorialni razvoj, da bi območje Alp postalo privlačen prostor za bivanje, delo in investicije 	<ul style="list-style-type: none"> izboljšati dostopnost storitev ter povezljivost v Območju Alp 	<ul style="list-style-type: none"> preprečevati in omiliti nevarnost naravnih in tehnoloških nesreč ter obvladovati njihove posledice zlasti posledice vpliva podnebnih sprememb

Prioritete

Konkurenčnost in privlačnost območja Alp	Dostopnost in povezljivost	Okolje in preprečevanje tveganj
<ul style="list-style-type: none"> krepitev inovacijskih zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij, ustvarjanje ustreznih okolij za njihov razvoj ter pospeševanje stabilnega sodelovanja med centri za raziskave in tehnološki razvoj ter malimi in srednje velikimi podjetji povečevanje razvojnih možnosti na podlagi tradicionalnih sektorjev in kulturne dediščine ter nastajajočih sektorjev na transnacionalni ravni krepitev vloge urbanih območij kot gonilne sile trajnostnega razvoja krepitev odnosov med mesti in podeželjem ter razvoj obrobni območij 	<ul style="list-style-type: none"> zagotavljanje pravičnega dostopa do javnih storitev ter do transportne, informacijske in komunikacijske infrastrukture ter infrastrukture za pridobivanje znanja v območju programa spodbujanje in izboljševanje dostopa do obstoječe infrastrukture in njene uporabe zaradi optimizacije gospodarskih in družbenih koristi ter za zmanjševanja okoljskih posledic izboljšanje povezljivosti za okrepitev policentričnih prostorskih vzorcev ter pripravo podlage za na znanju temelječo informacijsko družbo spodbujanje modelov trajnostne in inovativne mobilnosti, zlasti v zvezi z okoljsko problematiko in vprašanji, ki zadevajo človekovo zdravje in enakopravnost omilitev negativnih posledic prometnih tokov preko Alp 	<ul style="list-style-type: none"> krepitev sodelovanja pri okoljevarstvenih vprašanjih spodbujanje celostnih pristopov k urejanju naravnih virov in kulturne krajine spodbujanje razvoja učinkovite rabe vodnih virov, energije, namenske rabe prostora, surovin in drugih naravnih virov spoprijemanje z učinki podnebnih sprememb napovedovanje, blažitev in obvladovanje vplivov naravnih in tehnoloških nesreč

Slika 8: Logična struktura programa

3. PROGRAMSKE PRIORITETE

Prioritete		
Konkurenčnost in privlačnost območja Alp	Dostopnost in povezljivost	Okolje in preprečevanje tveganj
<ul style="list-style-type: none"> • krepitev inovacijskih sposobnosti malih in srednjih podjetij, ustvarjanje ustreznih okolij za njihov razvoj in podpora stabilnemu sodelovanju med centri za raziskave in tehnični razvoj ter malimi in srednjimi podjetji • povečevanje razvojnih možnosti na podlagi tradicionalnih sektorjev in kulturne dediščine ter nastajajočih sektorjev na transnacionalni ravni • krepitev vloge urbanih območij kot gonilne sile za trajnostni razvoj • krepitev odnosov med mesti in podeželjem ter razvoj obrobni območij 	<ul style="list-style-type: none"> • zagotavljanje pravičnega dostopa do javnih storitev, prometne, informacijske in komunikacijske infrastrukture ter infrastrukture znanja znotraj programskega območja • spodbujanje in izboljševanje dostopnosti in uporabe obstoječih infrastruktur zaradi doseganja čim večjih gospodarskih in družbenih koristi in zmanjševanja posledice za okolje • izboljšanje povezljivosti za okrepitev policentričnih prostorskih vzorcev in pripravo podlage za na znanju temelječo informacijsko družbo • spodbujanje modelov trajnostne in inovativne mobilnosti, zlasti v zvezi z okoljsko problematiko in vprašanji, ki zadevajo človekovo zdravje in enakopravnost • omilitev negativnih posledic prometnih tokov preko Alp 	<ul style="list-style-type: none"> • krepitev sodelovanja pri okoljevarstvenih vprašanjih • spodbujanje celostnih pristopov k urejanju naravnih virov in kulturne krajine • spodbujanje razvoja učinkovite rabe vodnih virov, energije, namenske rabe prostora, surovin in drugih naravnih virov • spoprijemanje z učinki podnebni sprememb • napovedovanje, blaženje in obvladovanje vplivov naravnih in tehnoloških nesreč

Slika 9: Programske prioritete

To poglavje vsebuje podroben opis programskih prioritete, opredeljenih na podlagi programskih ciljev in strategij. Pri vsaki prioriteti so podani opis vsebinskega ozadja in posamezni cilji. Seznam okvirnih dejavnosti prijaviteljem zagotavlja jasno sliko strateških področij poseganja in konkretnih dejavnosti, ki naj bi jih program podpiral. Tudi skladnost s cilji, strategijami in vodilnimi načeli programa ter konkretni prispevki k njim so ključna načela, ki jih morajo prijavitelji upoštevati, zlasti v zvezi s nadnacionalno dodano vrednostjo, konkretnimi rezultati in vplivom na območje sodelovanja.

3.1 PRIORITETA 1: KONKURENČNOST IN PRIVLAČNOST OBMOČJA ALP

Prioriteta 1 se nanaša na programski cilj "*spodbujanje inovativnosti in podjetništva ter krepitev raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti za mala in srednja podjetja*" in "*spodbujanje uravnoteženega prostorskega razvoja, da bi območje Alp postalo privlačen prostor za življenje, delo in vlaganja*".

Vsebinsko ozadje in utemeljitev

Območje Alp je eno najprivlačnejših okolij za bivanje, delo in rekreacijo v Evropi, zanj pa je značilna tudi osnovna zmožnost privabljanja visokokvalificirane delovne sile za vse ključne gospodarske panoge. Območje ima bogato in raznoliko gospodarsko strukturo, ki je močno povezana s tem prostorom, ter dobro razvit policentričen urbani sistem, poleg tega pa je na področju raziskav in tehnološkega razvoja v njem kar nekaj centrov odličnosti evropskega pomena. Vendar pa so na tem območju nekateri geografski in gospodarski predpogoji manj ugodni v primerjavi s tistimi v drugih evropskih gospodarskih regijah.

Zato bodo imeli v okviru te prioritete prednost tisti ukrepi, s katerimi se območje Alp spodbuja kot evropska regija z dinamičnim gospodarstvom in s katerimi se premagujejo pomanjkljivosti lokacijskih dejavnikov.

Za gospodarstvo na območju Alp je zelo značilen velik delež malih in srednjih podjetij, vendar pa je regionalno, zlasti v osrednjem alpskem prostoru, mogoče opaziti tudi šibke notranje inovacijske zmogljivosti ter pomanjkanje sodelovanja med malimi in srednjimi podjetji ter ustanovami za raziskave in tehnološki razvoj. To malim in srednjim podjetjem otežuje doseganje kritične velikosti in mase, omejuje njihovo rast in potencialne inovacijske sposobnosti ter zmanjšuje njihovo konkurenčnost v mednarodnem merilu.

V Alpah je turizem ena od pglavitnih gospodarskih panog, ki po eni strani prinaša delovna mesta in dohodek z izkoriščanjem kulturnih in naravnih dobrin, po drugi strani pa lahko negativno vpliva prav na te dobrine. Kot turistična destinacija morajo Alpe tekmovati na globalnem trgu. Uravnotežen turistični razvoj mora upoštevati globalne usmeritve in specifične prednosti območij sodelovanja, odvisen pa je tudi od inovativnih rešitev.

Mesta in urbana območja na območju Alp so gonilna sila rasti ter središča usposobljenosti, raziskav in razvoja, pa tudi kraji, kjer so locirane glavne storitvene dejavnosti in infrastruktura. Nekatera od njih so izrednega pomena za Evropo.

Za območje Alp je značilen dobro razvit policentričen urbani sistem, ki je še zlasti razvit v robnih Alpskih regijah. Uveljavitev do sedaj nezadostno izkoriščenih možnosti rabe različnih oblik omrežij za sodelovanje med mesti ter mesti in podeželjem se šteje za velik potencial. Po drugi strani pa na razvojni proces vplivajo naraščajoče razlike med urbanimi in podeželskimi območji, manjše neskladnosti zlasti na gorskih območjih, demografske spremembe in pojavi širjenja sub-urbanih območij. S temi pojavi se je treba soočiti dolgoročno in s transnacionalnega vidika. Boljše in racionalnejše izkoriščanje notranjih virov lahko pomaga pri obvladovanju teh negativnih pojavov ter zagotovi podporo uravnoteženim in dolgoročnim razvojnim načrtom.

Kulturna in teritorialna identiteta nista le predmet varstva, pač pa na različne načine služita tudi kot vir in nenazadnje kot podlaga za regionalno gospodarstvo. Upoštevanje kulture in teritorialne identitete je predpogoj za zagotavljanje visoke kakovosti življenja ter trajnostnega in uravnoteženega razvoja.

Ta prioriteta se loteva teh ključnih vprašanj s spodbujanjem strategij in ukrepov na transnacionalni ravni, da bi na ta način prispevala k izboljšanju konkurenčnosti, blažitvi naraščajočih razlik, povečanju možnosti zaposlitve in stabiliziranju trgov delovne sile v regijah z manj ugodnimi pogoji, večji dostopnosti inovacij in širitvi tržnih priložnosti za podjetja.

3.1.1 GLAVNI CILJI PRIORITETNE OSI

- Okrepitev inovacijske usposobljenosti malih in srednje velikih podjetij, oblikovanje primernih okolij za njihov razvoj in spodbujanje stalnega sodelovanja med centri za raziskave in tehnološki razvoj in malimi ter srednjimi podjetji.
- Večanje razvojnih možnosti, ki temeljijo na tradicionalnih sektorjih in kulturni dediščini ter na sektorjih v nastajanju na transnacionalni ravni.
- Krepitev vloge urbanih območij kot motorjev trajnostnega razvoja.
- Krepitev odnosov med mesti in podeželjem ter razvoj obrobni območij.

3.1.2 PODROČJA DEJAVNOSTI PRIORITETNE OSI

Pri razvoju sodelovanja se poudarja pristop, ki upošteva sposobnost regije za inovacije in rast glede na njene notranje vire, po drugi strani pa je usmerjen k zmanjševanju obstoječih razlik in s tem k omogočanju široke udeležbe pri tem razvoju.

Transnacionalno sodelovanje bi lahko prispevalo k rasti in konkurenčnosti v območju sodelovanja z naslednjimi pristopi:

- **Spodbujanje inovativnosti** s prenosom okolju prijaznih tehnologij; omogočanje, zaključevanje in krepitev verig z dodano vrednostjo v gospodarstvu, ki temelji na regionalnih virih in institucijah ter izmenjavi izkušenj med regionalnimi mrežami.
- S podpiranjem sodelovanja med mesti in podeželskimi območji ter omogočanjem široke udeležbe v razvojnem procesu se transnacionalno sodelovanje lahko šteje kot bistveno za **zmanjšanje gospodarskih, socialnih, kulturnih in regionalnih razlik** med regijami in znotraj njih. To vključuje sodelovanje med raziskovalnimi, izobraževalnimi in znanstvenimi ustanovami zaradi oblikovanja novih načinov večanja in prilagajanja človeških virov v skladu s potrebami družbe.
- **Zagotavljanje raznolikosti gospodarskih dejavnosti** ob upoštevanju tradicionalnih vrednot, kulturne dediščine in naravnih virov ter okoljskih omejitev. To bi lahko okrepilo razvojne možnosti, ki temeljijo na tradicionalnih sektorjih in kulturni dediščini.

Vrste ukrepov, ki lahko prispevajo k doseganju zgoraj navedenih ciljev (seznam ni dokončen):

Okvirne dejavnosti

- Aktivnosti, ki podpirajo oblikovanje grozdov in/ali krepijo ključne gospodarske panoge.
- Razvoj pilotnih pobud (strukture, politike...) za prenos tehnologij med raziskovalnimi centri in malimi ter srednje velikimi podjetji.
- Skupne pobude, ki se nanašajo na valorizacijo kulturne dediščine (obrti, krajevni izdelki, arhitektura, identiteta...).
- Razvoj proizvodnih verig, ki temeljijo na regionalnih proizvodih, obrti, znanju ali dediščini v vseh sektorjih, ob upoštevanju načela bližine.
- Razvoj skupnih oznak kakovosti za ključne gospodarske panoge.
- Oblikovanje orodij za izboljšanje življenjskih pogojev in omogočanje gospodarske rasti na obrobni območjih in območjih, ki jih pesti prostorsko neskladje (na primer zajamčen dostop do socialnih in kulturnih storitev, zagotavljanje malim in srednjim podjetjem dostop do informacijske in komunikacijske tehnologije ter družbe znanja).
- Razvoj skupnih usmeritev za krepitev alpskih središč – manjša in srednje velika mesta (na primer politike za zmanjšanje širjenja mest in vzdrževanje funkcij mestnih središč).
- Spodbujanje celovitih turističnih sistemov.

3.1.3 GLAVNE CILJNE SKUPINE, SEKTORJI, OBMOČJA IN UPRAVIČENCI

Ciljne skupine in sektorji

Ker je ta prioriteta usmerjena k povečanju konkurenčnosti območja sodelovanja in izboljšanju sorodnih pogojev, so glavne ciljne skupine ustrezni deležniki: lokalni, regionalni in nacionalni nosilci odločanja, gospodarski akterji, zlasti mala in srednje velika podjetja, in njihove organizacije; centri za izobraževanje, usposabljanje in raziskave.

Aktivnosti, izvedene v skladu s to prioriteto, se nanašajo na prebivalstvo območja Alp kot celote. Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti skupinam s posebnimi potrebami, na primer glede na starost in prebivališče.

Glavni ciljni sektorji so: proizvodne in storitvene dejavnosti, raziskovalni sektor, zlasti tisti z jasno povezavo z malimi in srednje velikimi podjetji in alpskimi posebnostmi, izvajalci javnih storitev, ki podpirajo konkurenčnost in inovacije ter si prizadevajo zmanjšati geografske in socialne razlike.

Ciljna območja

Čeprav se cilji nanašajo na celotno območje sodelovanja, se je treba posebej osredotočiti na urbana območja zaradi krepitev njihove vloge razvojnih in inovacijskih polov ter na obrobna območja zaradi zmanjšanja razlik in okrepitve njihovih konkurenčnih in inovacijskih sposobnosti.

Glavni upravičenci

Glavni upravičenci prioritete so najpomembnejši nosilci in interesne skupine na področju razvojnih politik in inovacij, kot so:

- lokalni, regionalni in nacionalni organi oblasti,
- lokalne, regionalne in nacionalne razvojne agencije,
- tehnološka in znanstveno-raziskovalna središča,
- središča za izobraževanje in usposabljanje,
- javne/zasebne organizacije, ki predstavljajo podjetja, zlasti mala in srednje velika podjetja (na primer omrežja malih in srednjih podjetij, grozdne organizacije),
- trgovinske in industrijske zbornice,
- službe za trg delovne sile,
- gospodarske in obrtne zbornice.

3.2 PRIORITETA 2: DOSTOPNOST IN POVEZLJIVOST

Prioriteta 2 se nanaša na programske cilje "izboljšanje dostopnosti območja Alp ter obvladovanje gospodarskih in okoljskih posledic transportnih sistemov" in "izboljšanje dostopnosti storitev in povezljivosti na območju Alp".

Vsebinsko ozadje in utemeljitev

Že po svoji naravi gorska območja postavljajo posebne omejitve glede dostopnosti transporta, infrastrukture in znanja. Območje Alp je v prav posebnem položaju: po eni strani kot središče dinamičnega gospodarstva potrebuje dostop do evropskih transportnih omrežij ter infrastrukture in znanja preko koridorjev, po drugi strani pa predstavlja v evropskem in celo globalnem smislu tranzitno območje za blago in potnike.

Ob upoštevanju posebnega geografskega položaja in specifične okoljske občutljivosti je iz evropskega vidika edinstvena funkcija alpskih struktur eno od vprašanj, ki ga bo treba obravnavati v okviru te prioritete. Zaradi izboljšanja kakovosti prevoza potnikov in blaga ter kakovosti in količine informacij, ki naj bi pritekale ter se širile preko in v okviru območja Alp, sta potrebna dobro sodelovanje in mrežno povezovanje na transnacionalni, nacionalni in regionalni ravni. Nove multimodalne rešitve, izboljšanje trajnostnih mobilnostnih verig, ustvarjalni logistični pristopi in dostop do priključkov informacijske in

komunikacijske tehnologije so nedvoumne transnacionalne naloge, ki zahtevajo premik od posameznih na omrežne rešitve, da bi zagotovili skupne koristi za območje Alp kot celote. Dejavnosti v okviru te prioritete bi morale zagotoviti odgovore v evropskem merilu glede tega, kako se odzivati na izzive in posebne geografske pogoje programskega območja.

Zaradi zadovoljevanja naraščajočega povpraševanja po blagu, informacijah in (socialnih) storitvah je treba sprejeti nove in trajnostne rešitve. Dostopnost blaga in storitev ne sme povzročati razlik med različnimi skupinami in omejevati enakih možnosti.

Morebitne spremembe vzorcev mobilnosti kot posledica upadanja števila prebivalcev in njihovega prevelikega staranja nedvomno zahtevajo transnacionalne rešitve.

3.2.1 GLAVNI CILJI PRIORITETNE OSI

- Zagotavljanje pravičnega dostopa do javnih storitev, transporta, informacijsko komunikacijske infrastrukture ter infrastrukture znanja.
- Spodbujanje in izboljšanje dostopnosti in uporabe obstoječih infrastruktur zaradi doseganja čim večjih gospodarskih in socialnih koristi in zmanjševanja posledic za okolje.
- Izboljšanje povezljivosti za krepitev policentričnih prostorskih vzorcev in ustvarjanje podlag za na znanju temelječo informacijsko družbo.
- Pospeševanje trajnostnih in inovativnih modelov mobilnosti, zlasti v zvezi z okoljsko problematiko in vprašanji, ki zadevajo človekovo zdravje in enakopravnost.
- Omilitev negativnih posledic prometnih tokov preko Alp.

3.2.2. PODROČJA DEJAVNOSTI PRIORITETNE OSI

V splošnih razpravah se promet, dostopnost in povezljivost obravnavajo kot največji izzivi na območju Alp. Za rešitev teh problemov je treba prevzeti velike politične in finančne obveznosti. V okviru tega programa se štejejo za posebej pomembne dejavnosti podpore, spremljanja in ocenjevanja spodaj navedenih vprašanj, ki jih je treba razvijati:

- Aktivnosti v zvezi z **dostopnostjo in povezljivostjo**, ki podpirajo gospodarske dejavnosti, zagotavljajo **trajnostne rešitve** in pomagajo lokalnemu prebivalstvu pri boljšem povezovanju s širšimi globalnimi omrežji.
- **Negativni učinki prometa** se prištevajo med najbolj občutljive in kontroverzne vidike razvoja v območju sodelovanja. Zato se je treba zlasti osredotočiti na ukrepe, ki bi lahko pripomogli k **omilitvi** teh učinkov in razvoju alternativnih rešitev.
- Aktivnosti, katerih cilj je zagotavljanje **inovativnih rešitev** in ki so v skladu z načeli trajnostnega razvoja v okviru naraščajočih potreb po **mobilnosti**. Takšni ukrepi se nanašajo na **logistiko**, na rešitve, ki temeljijo na informacijsko komunikacijski tehnologiji, in druge inovativne rešitve.

K doseganju zgoraj navedenih ciljev lahko prispevajo naslednje vrste aktivnosti (seznam ni dokončen):

Okvirne dejavnosti

- Aktivnosti, ki podpirajo enotno načrtovanje glede transporta in mobilnosti.
- Usklajevanje strategij in načrtov mobilnosti v posameznih regijah.
- Aktivnosti za izboljšanje povezljivosti ter povečanje kakovosti in zanesljivosti transportnih sistemov (vključno z ljudmi, blagom in informacijami).
- Ocenjevanje in spremljanje učinkov mobilnosti.
- Študije izvedljivosti za pripravo velikih vlaganj v trajnostni tovorni promet.

- Usklajeni ukrepi za izboljšanje prometne varnosti (npr. v železniških in cestnih tunelih, pa naj gre za prevoz potnikov ali blaga).
- Usklajevanje in izboljšanje storitev za uporabnike prevoza (npr. logistične storitve, upravljanje mobilnosti, spletne informacije, prodaja vstopnic itd.).
- Razvoj in izvajanje inovativnih mobilnostnih modelov in rešitev z različnih vidikov (sektorski, regionalni, intermodalni itd.).
- Inovativne javne storitve na podlagi informacijsko komunikacijske tehnologije ter storitve za državljane in gospodarstvo.
- Dejavnosti za zagotavljanje širokopasovnega dostopa v oddaljenih območjih.
- Usklajevanje in priprava ukrepov zaradi zmanjšanja negativnih učinkov prometa, mobilnosti in dostopnosti.

3.2.3 GLAVNE CILJNE SKUPINE, SEKTORJI, OBMOČJA IN UPRAVIČENCI

Ciljne skupine in sektorji

Glavne ciljne skupine so politični, družbeni, gospodarski in upravni predstavniki prebivalstva območja Alp ter ustanove, ki predstavljajo glavno povpraševanje po obiskovalcih in prehodnih gostih (turistične organizacije, prometni organi, izvajalci mobilnostnih storitev itd.).

Aktivnosti, izvedene v skladu s to prioriteto, se nanašajo na prebivalstvo območja Alp kot celote. Posebno pozornost je treba nameniti družbenim skupinam z omejenim dostopom ali posebnimi potrebami glede mobilnosti (na primer starejši ljudje, turisti, mladina itd.).

Ta prioriteta se lahko nanaša na vse sektorje, kolikor se ukvarjajo z vprašanji dostopnosti in mobilnosti. Kot glavna ciljna skupina te prioritete osi si mora javni sektor prizadevati za medsebojno dopolnjevanje in dodano vrednost z zasebnim sektorjem, na primer na podlagi konceptov javno-zasebnega partnerstva.

Ciljna območja

Ta prioriteta se nanaša na celotno območje Alp. Pri tem je seveda treba poudariti posebnosti posameznih alpskih območij, ki v smislu mobilnosti in dostopnosti zahtevajo različne rešitve: velemestna območja, manjša in srednje velika mesta, podeželje, oddaljena in gorska območja, turistični kraji itd.

Glavni upravičenci

Glavni upravičenci prioritete so:

- nacionalne, regionalne in lokalne oblasti,
- javni in neprofitni izvajalci transportnih storitev,
- izvajalci javnih storitev in
- središča za izobraževanje, usposabljanje in tehnološke raziskave.

3.3. PRIORITETA 3: OKOLJE IN PREPREČEVANJE TVEGANJ

Prioriteta 3 se nanaša na programske cilje "varovanje, upravljanje in izboljševanje naravnih in kulturnih bogastev za zagotavljanje trajnostnega razvoja" in "preprečevanje in omilitev naravnih in tehnoloških tveganj ter odpravljanje njihovih posledic, zlasti v zvezi z vplivi podnebnih sprememb".

Vsebinsko ozadje in utemeljitev

Velika okoljska raznolikost, kulturne krajine in bogastvo biološke raznovrstnosti so skupne dobrine območja sodelovanja, ki zagotavljajo visoko kakovost življenja in obenem služijo kot viri različnih gospodarskih in družbenih dejavnosti. V luči trajnostnega razvoja te dobrine potrebujejo ustrezne ukrepe varovanja in zaščite. Zaradi vedno večjih človekovih posegov ter tehnoloških in naravnih tveganj so transnacionalni pristopi, skupne perspektive in upravljalvske strategije bistvenega pomena.

Glede na najnovejše vzorce podnebnih sprememb bo globalno segrevanje prizadelo območje Alp močneje kot druge evropske regije. Pričakovano povečanje naravnih tveganj zaradi učinkov podnebnih sprememb bo ogrozilo tako naselja in infrastrukturo, kot tudi človekovo življenje. Eden od ključnih izzivov, na katerega lahko odgovorimo s transnacionalnim pristopom, je razvoj novih modelov napovedovanja in omilitve učinkov podnebnih sprememb. To lahko skupaj z načrtovanjem in tehničnimi ukrepi znatno izboljša preprečevanje nevarnosti nesreč.

Kot pomemben gospodarski dejavnik (npr. ohranjeno okolje kot ključna sestavina privlačnih turističnih destinacij, naravna bogastva kot energetski viri), naravne in kulturne krajine ne bodo odvisne le od varovanja, pač pa tudi od preudarnega upravljanja in izboljševanja. S tega vidika sta razsodno gospodarjenje z vodnimi viri in razvoj učinkovitih obnovljivih energetskih virov bistvenega pomena za zagotavljanje trajnostnega razvoja.

3.3.1. GLAVNI CILJI PRIORITETNE OSI

- Boljše sodelovanje pri okoljskih vprašanjih.
- Spodbujanje celovitih pristopov k varovanju, načrtovanju in upravljanju naravnih virov in kulturne krajine.
- Spodbujanje razvoja učinkovitost virov vode, energije, namenske rabe prostora, surovin in drugih naravnih virov.
- Spopadanje z učinki podnebnih sprememb.
- Napovedovanje, blaženje in obvladovanje vplivov naravnih in tehnoloških tveganj.

3.3.2. PODROČJA DEJAVNOSTI PRIORITETNIH OSI

Razvoj območja sodelovanja kot celote in zlasti nekaterih njegovih delov je močno odvisno od kakovosti njegovega okolja. Vire je treba ohranjati in pravilno gospodariti z njimi. Usklajeno ukrepanje je potrebno zlasti pri vplivih podnebnih sprememb in tehnoloških nevarnostih. Transnacionalno sodelovanje bi lahko doprineslo znaten prispevek območju Alp pri naslednjih vprašanjih:

- **Naravno okolje** in **naravno dediščino**, kot podlago za življenjske pogoje in gospodarstvo, je treba varovati in preudarno uporabljati. Način za doseganje tega je celostno načrtovanje, upravljanje in razvijanje virov.
- **Voda** je značilen in dragocen alpski vir, ki ga je treba **ohraniti** in **trajnostno** upravljati kot temelj za življenjske pogoje in za mnoge sektorje gospodarstva.
- Podnebne spremembe pestijo Alpe prej in močneje kot ostalo Evropo. Glavni izziv za območje sodelovanja je **soočenje z učinki podnebnih sprememb** na vseh področjih (od spreminjanja rečnih sistemov do spreminjanja kulturne krajine).
- Alpe so še zlasti izpostavljene **naravnim in tehnološkim tveganjem**. Zato je treba **omiliti** učinke in verjetnost teh tveganj. Problematika **poplav** je eden od ključnih izzivov za razvoj naselij, regij in mest v Alpah, zlasti zaradi vpliva podnebnih sprememb.

- **Vire energije** (sončna energija, biomasa, geotermalna energija, veter, energija vode) je treba šteti kot bistvene za trajnostno gospodarstvo in za trajnostni regionalni razvoj. **Spodbujati in izvajati** je treba uporabo, upravljanje in izboljševanje **endogenih virov**.

Naslednje tri vrste aktivnosti lahko prispevajo k doseganju naštetih ciljev (seznam ni popoln).

Okvirne dejavnosti

- Skupne aktivnosti za ohranjanje in celostno upravljanje biotske raznovrstnosti in kulturne krajine.
- Razvoj skupnih orodij za upravljanje zavarovanih območij.
- Razvoj in uvedba sistemov vodenja in upravljanja ter celostnih orodij za vodne vire.
- Celostno energetska načrtovanje za povečanje učinkovitosti in pilotna izvedba s posebnim poudarkom na lokalno razpoložljivih obnovljivih virih.
- Ukrepi za preprečevanje tveganj s poudarkom na »mehkih« metodah.
- Razvoj sistemov in standardov za boljše modeliranje in napovedovanje nevarnosti in učinkov teh nevarnosti (podnebnih, potresnih itd.).

3.3.3. GLAVNE CILJNE SKUPINE, SEKTORJI, PODROČJA IN UPRAVIČENCI

Ciljne skupine in sektorji

Ciljne skupine so nosilci odločanja in deležniki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter ustanove, ki se ukvarjajo z izzivi, kot so: podnebne spremembe, naravna in tehnološka tveganja, vzdržna raba energije, zemljišč in drugih naravnih virov.

Ciljna območja

Ta prioriteta zadeva območje sodelovanja Območja Alp v celoti, čeprav je obravnavana problematika v zvezi s podnebnimi spremembami/preprečevanjem tveganj drugačna v osrednjem območju (bolj raznolika tveganja, izhodišče za naravne nevarnosti, različna narava dejavnosti), v okolici Alp (pretežno poplavljanje z določeno zakasnitvijo toda z zelo različnimi učinki) ter v nižavjih. Ekološko občutljiva območja so izključena zaradi možnosti, da bi cilj povzročil negativne učinke na okoljska vprašanja.

Glavni upravičenci

Glavni upravičenci te prioritete so:

- lokalne, regionalne in nacionalne uprave in institucije;
- okoljske agencije, vodnogospodarske agencije, organi upravljanja zavarovanih območij;
- energetske agencije in podobne institucije;
- tehnološko in znanstveno raziskovalna središča;
- nevladne organizacije in neprofitne organizacije na področju okolja, vodnega gospodarstva, gospodarjenja z naravnimi viri ter obvladovanja tveganj.

3.4. PRIORITETA 4: TEHNIČNA POMOČ

Vsebinsko ozadje in utemeljitev

Ob upoštevanju dejstva, da v programu sodeluje sedem držav, ki uporabljajo različne jezike in predstavljajo različna kulturna okolja, in glede na izkušnje, pridobljene pri izvajanju programa

INTERREG IIB, bo bistvenega pomena za uspešno izvedbo tega programa dobro organizirano omrežje pristojnih organov.

Programska telesa ter pripadajoče programske strukture in postopki so opisani v 4. poglavju tega dokumenta. Kot je iz tega razvidno, so predvidene mnogovrstne dejavnosti teh teles, in po potrebi tudi zunanjih strokovnjakov, na področju vodenja in spremljanja programa, razvoja in izvajanja projektov administrativne in tehnične podpore, ocenjevanja, obveščanja, sodelovanja ter navezovanja stikov v območju sodelovanja in zunaj njega, ter na področju nadzora. Za učinkovito izvajanje teh aktivnosti je potrebno primerno osebje in finančna sredstva. Iz tega razloga prioriteta 4 združuje vse aktivnosti, ki se nanašajo na »tehnično pomoč«.

Skupni znesek stroškov, predvidenih za tehnično pomoč, ne sme preseči meje, določene z Uredbo Sveta (ES) št. 1083/2006.

3.4.1. GLAVNI CILJI PRIORITETNE OSI

- Zagotavljanje učinkovitega in uspešnega vodenja in izvajanja programa,
- zagotavljanje stalnega spremljanja doseženega napredka pri programu in projektih,
- večanje vidnosti programa in njegovih rezultatov.

3.4.2. PODROČJA DEJAVNOSTI PRIORITETNIH OSI

S sredstvi te prioritete se bodo izvajali ukrepi na naslednjih področjih dejavnosti:

- **Upravljanje programa** s strani Organa upravljanja ob podpori Skupnega tehničnega sekretariata (glej poglavji 4.1.2 in 4.1.5).
- Vzpostavitev omrežij za **sodelovanje** in **koordinacijo** ter navezovanje stikov s programskimi telesi ter partnerskimi državami kakor tudi z organi in predstavniki drugih ustreznih programov, ki jih financira EU, s strani MA, JTS in ACP.
- Podpora pripravi in izvedbi **visokokakovostnih projektov** (glej poglavji 2.4. in 4.2.).
- Podpora (potencialnim) nosilcem projektov pri **razvijanju in izvajanju projektov kakor tudi ocenjevanju in spremljanju ter nadziranju** s strani MA, JTS in ACP (glej poglavji 4.1 in 4.2). V ta namen se organizirajo različni seminarji in informativni dogodki na nacionalni in transnacionalni ravni (podrobnosti bodo določene v načrtu komuniciranja).
- Glede na doseženi napredek (približno na sredini izvajanja programa) se izvede **ocenjevanje izvajanja programa**. V ta namen Organ upravljanja poda predlog o tem, katere vidike naj bi analizirali pri tem ocenjevanju (specifikacijo storitev), Programski odbor pa o predlogu razpravlja in ga sprejme. Po potrebi se naroči zunanje strokovnjake, za to so že rezervirana sredstva.
- Izvedba pravega **systema za spremljanje in računovodstvo** (podrobnosti bodo opredeljene v opisu sistema upravljanja in kontrole oziroma v priložniku za izvajanje programa.)
- Organizacija in izvajanje **aktivnosti v okviru presoje** tako programa kot projektov (kot bo določeno v opisu sistema upravljanja in kontrole).
- Izvajanje **široko razširjenih aktivnosti obveščanja** o programu in projektih. Možne aktivnosti, ki se bodo izvajale v ta namen, bodo opisane v programskem načrtu komuniciranja (glej poglavje 4.1.8).

3.4.3. GLAVNE CILJNE SKUPINE, SEKTORJI, PODROČJA IN UPRAVIČENCI

Ciljne skupine in sektorji

Ta prioriteta ima mnogo vrst ciljnih skupin in sektorjev in se nanaša na celotno območje sodelovanja. Glavne ciljne skupine so prebivalstvo območja sodelovanja, (potencialni) nosilci projektov, predstavniki drugih ustreznih programov, ki jih financira EU, ustrezni soudeleženci v območju sodelovanja in zunaj njega, kakor tudi predstavniki s politične in upravne ravni (glej poglavje 2.3).

Glavni upravičenci

Glavni upravičenci te prioritete so:

- programska telesa,
- partnerske države, ki sodelujejo v programu.

3.5. SKLADNOST ANALIZE SWOT, IZZIVOV IN CILJEV PROGRAMA S KOHEZIJSKIMI SMERNICAMI

Pri oblikovanju pričujočega dokumenta so si partnerji v programu nenehno prizadevali za skladnosti med cilji celotnega programa in njegovimi prioritetami ter ugotovitvami analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT), ugotovljenimi glavnimi izzivi, s katerimi se program sooča, ter usmeritvami, ki jih podaja Evropska unija v Strateških smernicah Skupnosti o koheziji. Naslednja tabela podaja pregled teh vidikov in ponazarja povezave med njimi.

Analiza SWOT (povzetek)	Glavni izzivi	Programski cilji	Prioritete	Kohezijske smernice
<p>RAST, KONKURENČNOST IN INOVACIJE</p> <p>Vzorec gosto posejanih malih in srednje velikih podjetij, svojstvenih pridelovalnih kultur, strokovnega znanja in omrežij, hkrati pa delno šibke povezave med ustanovami za raziskave in tehnološki razvoj ter gospodarskimi dejavniki in neenakomerna razporeditev centrov za raziskave in tehnološki razvoj in infrastrukture</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oblikovanje novih okvirov za ustvarjanje znanja in inovacij ali njihov prenos med ustanovami za izobraževanje, raziskave in tehnološki razvoj in gospodarskimi soudeleženci. <p>Raznoliko in na storitvah temelječe gospodarstvo ter raznovrstni dejavniki rasti, konkurenčni transnacionalni grozdi (biokemični, agroživilski itd.), vendar pa je industrija globalno ogrožena kot posledica globalizacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alpske pridelovalne kulture in omrežja kot dejavniki prilagodljivosti ter sredstva za rast, razvoj inovativnih izdelkov na podlagi lokalnih virov (agroživilskih, gradbenih tehnik itd.), raziskovanje odnosa do kulturnih dobrin in načinov ravnanja z njimi, ter njihov prispevek k privlačnosti, razpoznavnosti in kakovosti življenja. 	<p>INOVACIJE IN KONKURENČNOST</p> <p>Zaradi usposobljene delovne sile, raziskovalnih in tehnološko razvojnih zmogljivosti, okoliških trgov in korenin v tradicionalnih panogah so inovacijski potenciali veliki. Vendar pa se mala in srednje velika podjetja v Območju Alp soočajo z neugodnimi pogoji (neugodna lokacija, pomanjkanje usposobljene delovne sile na nekaterih področjih, visoki stroški poslovanja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povečati konkurenčnost z razvijanjem ključnih sektorjev gospodarstva s pomočjo različnih politik (grozdi, omrežja, ...) ter prepoznati njihov pomen za regije, da bi okrepili inovacijske dejavnosti v tradicionalnih sektorjih ter jih povezali s svetovnim gospodarstvom: <ul style="list-style-type: none"> a. storitve, npr. turizem in zdravstvo; b. domača obrt, kmetijstvo, gozdarstvo za okrepitev sodelovanja med različnimi dejavniki na področju prenosa inovacij in tehnologije. <p>Kulturna razpoznavnost in dediščina kot dejavnik konkurenčnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izkoriščanje za Alpe pomembnega znanja, inovacij in značilnih sektorjev vključno s tradicijo in spoštovanje dediščine ter prostorskega razvoja. 	<p>Prispevati k vzdržnemu gospodarskemu razvoju s spodbujanjem inovacij, in podjetništva ter krepitvijo raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij.</p>	<p>1) KONKURENČNOST IN PRIVLAČNOST OBMOČJA ALP</p> <p>Krepitev inovacijskih zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij, ustvarjanje ustreznega okolja za njihov razvoj in spodbujanje stalnega sodelovanja med centri za raziskave in tehnološki razvoj in malimi in srednje velikimi podjetji.</p> <p>Izboljševanje razvojnih možnosti na podlagi tradicionalnih sektorjev in kulturne dediščine.</p> <p>Omogočanje sodelovanja vseh družbenih skupin v gospodarskih, kulturnih in družbenih dejavnostih.</p>	<p>Krepitev sodelovanja med podjetji ter med podjetji in javnimi raziskovalnimi in/ali visokoškolskimi izobraževalnimi ustanovami, npr. s podporo ustvarjanju regionalnih in medregionalnih grozdov odličnosti.</p> <p>Podpora raziskovalni in tehnološko razvojni dejavnosti in malim ter srednje velikim podjetjem ter prenosu tehnologije (omogočiti malim ter srednje velikim podjetjem lažji dostop do raziskovalnih in tehnološko razvojnih storitev v raziskovalnih ustanovah, ki so financirane iz javnih sredstev).</p> <p>Podpora regionalnim čezmejnim in transnacionalnim pobudam, katerih cilj je krepitev sodelovanja pri raziskavah, vzpostavljanje institucij in usposabljanje kadrov za raziskave na prednostnih področjih raziskovalne politike Skupnosti.</p> <p>Krepitev zmogljivosti in usposobljenosti za raziskave in tehnološki razvoj, raziskovalne infrastrukture in človeškega kapitala na področjih, ki imajo pomembne možnosti za rast.</p> <p>Pospeševati je treba zagotavljanje popolne izkoriščenosti evropskih prednosti na področju ekoloških inovacij skupaj z izboljšanjem praks malih in srednje velikih podjetij z uvedbo sistemov za urejanje okolja.</p>

Operativni program Območje Alp 2007-2013

<p>Glavne turistične destinacije ter močno turistično gospodarstvo v jedru Alp, pa tudi ogroženost zaradi podnebnih sprememb, naraščajoči strukturni stroški ter neugodni okoljski vplivi turizma v jedru Alp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povečanje raznolikosti turistične ponudbe s širšo paleto proizvodov na širši sezonski podlagi, razvoj drugih dejavnosti v območjih, ki se močno opirajo na eno samo dejavnost (npr. industrijo ali turizem). 	<p>Turizem ni med glavnimi izzivi, ki bodo obravnavani v okviru transnacionalnega sodelovanja v Programu za Območje Alp</p>			<p>Poskrbeti, da bo firmam, zlasti malim in srednje velikim podjetjem zagotovljeno več raziskovalnih in tehnološko razvojnih inovacij ter izobrazbe na regionalni ravni, na primer z vzpostavljanjem polov odličnosti, ki bodo visoko tehnološka zbirali okrog raziskovalnih in tehnoloških ustanov, ali pa z razvijanjem in ustvarjanjem regionalnih grozdov okrog velikih podjetij.</p> <p>Predvidene aktivnosti vključujejo [...] pospeševanje vzdržnega urbanega razvoja in omrežij za raziskave ter tehnološki razvoj/inovacije.</p>
<p>TERITORIALNA STRUKTURA</p> <p>Močne in potencialno velemestna območja poleg dobro delujočih srednje velikih in malih mest, obenem pa naraščajoče razlike v funkcionalni hierarhiji med velemestnimi območji, srednje velikimi in malimi mesti; nekatera cvetoča območja so povezana z velemestno dinamiko ali živijo od turizma, druga pa zaostajajo; več malih in srednje velikih mest nazaduje. Naraščajoča teritorialna in opazna teritorialna neskladja v manjšem obsegu, zlasti v jedru Alp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje med mesti, med mesti in podeželjem ter med podeželskimi območji na podlagi skupnih interesov in projektov. <p>Velika mesta doživljajo številne probleme (prezasedenost, prostorsko segregacija, varnost, itd.), širjenje mestnih območij ali suburbanizacijo, ki ogrožajo prostorsko razpoznavnost in kakovost življenja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izboljšanje privlačnosti urbanih območij kot okolja za bivanje in delo. <p>Območje Alp je privlačno</p>	<p>KOHEZIJA</p> <p>Raznolikost območja Alp lahko spodbudi tako plodno sodelovanje kot konkurenco. To dvojno gibanje pa naj bi dalo zagon območju Alp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje med posameznimi regijami z močno lastno identiteto kot sredstvo za povečanje splošne konkurenčnosti tega območja. <p>Glavno gonilno silo razvoja v območju sodelovanja predstavlja omrežje velemestnih območij (MEGA), ki obkrožajo Alpe, ter mala in srednje velika mesta v Alpah. Kakovost omrežij, dostopnost storitev in upravljanje mobilnosti v tem območju bodo določili pogoje za napredek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omrežje bo pospeševalo sposobnost območja Alp, da se vključi v gospodarstvo znanja in postane motor gospodarstva v Evropi jutrišnjega dne. • Pospeševati policentričnost in hkrati zagotoviti učinkovito porazdelitev dinamike in koristi po vsem območju s podpiranjem posredovalne vloge malih in srednje velikih mest, poiskati in oblikovati skupne strategije in perspektive za 	<p>Okrepiti uravnotežen prostorski razvoj, da območje Alp postane privlačen prostor za bivanje, delo in investicije.</p>	<p>1) KONKURENČNOST IN PRIVLAČNOST OBMOČJA ALP</p> <p>Krepitev vloge urbanih območij kot gonilne sile za trajnostni razvoj.</p> <p>Krepitev odnosov med mestom in podeželjem ter razvoj obrobni območij.</p> <p>Lažje vključevanje vseh družbenih skupin v gospodarske, kulturne in družbene dejavnosti.</p>	<p>V okviru transnacionalnega sodelovanja je treba dati podporo ukrepom za izboljšanje [...] nematerialnih povezav (omrežij, izmenjav med regijami in med soudeleženci).</p> <p>Spodbujanje načrtovanja namenske rabe prostora, ki zmanjšuje nenadzorovano širjenje mest, in sanacije fizičnega okolja vključno z razvojem naravnih in kulturnih dobrin.</p> <p>Predvidene aktivnosti vključujejo [...] spodbujanje vzdržnega urbanega razvoja ter omrežij za raziskave ter tehnološki razvoj/inovacije.</p>

Operativni program Območje Alp 2007-2013

<p>za priseljevanje populacije z dobro izobrazbo, vendar pa doživlja selitev večjega deleža prebivalcev iz oddaljenih podeželskih območij v mesta, staranje prebivalstva, padanje števila delovno sposobnih prebivalcev, rast socialnih napetosti kot posledico naraščajočega priseljevanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oblikovanje in preskušanje politik za podpiranje in pospeševanje ugodnih selitvenih trendov. 	<p>uravnotežen prostorski razvoj in hkrati upoštevanje geografske in socialne razlike, gospodarske potrebe, naravne vire in kulturno dediščino.</p>			
<p>DOSTOPNOST IN MOBILNOST</p> <p>Ključno tranzitno območje za vso Evropo, dobra vključenost v evropska prometna omrežja z vozlišči in vstopnimi mesti primarne ravni, vendar pa ozko grlo na evropskih tranzitnih prometnih poteh, ki vodijo v koncentracijo prometa in okoljske vplive, nenehno naraščanje prometnih tokov zaradi vse večje evropske integracije in pospešene globalizacije, nadaljnji razvoj dostopnosti na podlagi cestnega prometa na račun bolj vzdržnih načinov prevoza, manjkajoči intermodalni terminali in slaba logistika.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj masovnih multimodalnih prometnih sistemov za prevoz tovora ter oblikovanje inovativnih rešitev na različnih stopnjah za optimizacijo uporabe infrastrukture, bolj učinkovita prometna logistika z uporabo tehnološke podpore. <p>Dobro razviti regionalni prometni sistemi v osrednjih območjih, na splošno kakovosten javni prevoz in inovativne rešitve v predelih alpskega pasu kakor tudi v nekaterih osrednjih območjih Alp, toda delno nezadovoljive povezave med glavnimi alpskimi velemestnimi območji, oddaljenimi območji, pogosto slabo oskrbljenimi z infrastrukturo in zvezami, razdrobljena zemljišča in v določenih območjih (urbana območja, vzdolž prometnih</p>	<p>PROMET IN MOBILNOST</p> <p>Območje Alp je vse bolj prizadeto zaradi evropskega prometa v smeri sever-jug in vzhod-zahod. S povečanjem kapacitete cestnih predorov in infrastrukture za hitri tranzitni promet se bodo te povezave preusmerile v glavne čezalpske koridorje, vsak od teh koridorjev pa bo ustrezal določeni evropski gospodarski osi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizirati in izkoristiti gospodarske učinke tranzitnega prometa ob vsaki od glavnih alpskih prometnih poti, ob tem pa zagotoviti splošno solidarnost, da bi tako preprečili stranske učinke in neravnovesje med alpskimi območji. • Uravnotežiti/zmanjšati pritisk tovornega in potniškega prometa na alpsko okolje z oblikovanjem trajnostnih in inovativnih rešitev, na primer z večjim izkoriščanjem možnosti, ki jih dajejo logistične platforme, podpiranjem usklajenih mobilnostnih storitev, razmišljanjem v smeri omrežij in ne osi, ter izboljšati povezljivost znotraj alpskega območja ter v obrobni predelih. 	<p>Izboljšati dostopnost območja Alp in obvladovati gospodarske in okoljske posledice prometnih sistemov.</p> <p>Izboljšati dostopnost storitev in povezljivost znotraj območja Alp.</p>	<p>2) DOSTOPNOST IN POVEZLJIVOST</p> <p>Zagotavljanje pravičnega dostopa do javnih storitev, prometne, informacijske in komunikacijske infrastrukture in infrastrukture znanja znotraj programskega območja.</p> <p>Spodbujanje in izboljševanje dostopnosti in uporabe obstoječih infrastruktur za doseganje čim večjih gospodarskih in socialnih koristi in zmanjševanja posledic za okolje.</p> <p>Izboljšanje povezljivosti, za okrepitev policentričnih prostorskih vzorcev in ustvarjanje podlag za na znanju temelječo informacijsko družbo.</p> <p>Pospeševanje trajnostnih in inovativnih modelov mobilnosti, zlasti v zvezi z okoljsko problematiko in vprašanji, ki zadevajo človekovo zdravje in enakopravnost.</p> <p>Omilitev negativnih posledic prometnih tokov preko Alp.</p>	<p>Promocija okoljsko vzdržnih prometnih omrežij, ki določenim ciljnim skupinam (starejši, invalidne osebe) zagotavljajo dostopnost skupnih javnih prevoznih storitev.</p> <p>Z uravnoteženo podporo ponudbi in povpraševanju po izdelkih informacijske in komunikacijske tehnologije ter tako javnim kot zasebnim storitvam zagotoviti, da bodo podjetja in gospodinjstva sprejela informacijsko in komunikacijsko tehnologijo.</p> <p>Zagotoviti razpoložljivost informacijsko komunikacijske infrastrukture ter s tem povezanih storitev, kjer jih ne zagotavlja tržišče, in sicer po dostopnih cenah ter na primerni ravni, da lahko podpirajo potrebne storitve, zlasti v oddaljenih in podeželskih območjih in v novih državah članicah.</p> <p>V okviru podpore transnacionalnemu sodelovanju bi bilo treba podpreti aktivnosti, ki si prizadevajo izboljšati fizične medsebojne povezave med območji (npr. vlaganja v trajnostne načine prevoza) kakor tudi nematerialne povezave (omrežja, izmenjava med vključenimi regijami udeleženci).</p> <p>Predvideni ukrepi vključujejo ustvarjanje evropskih prometnih koridorjev) zlasti čezmejnih odsekov) [...].</p>

Operativni program Območje Alp 2007-2013

<p>koridorjev) prometni vplivi, kot je na primer preobremenjenost, hrup in emisije v zrak, naraščajoče obremenjevanje okolja zaradi prometa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nove politike, ki podpirajo premik s prevoza po cestah na druge načine prevoza ter blažitev negativnih okoljskih vplivov prometa, razvoj inovativnih prometnih rešitev na različnih stopnjah za optimizacijo uporabe infrastrukture. <p>Na splošno visoko razvita prometna in informacijska ter komunikacijska (IKT) infrastruktura in storitve, možnosti za izboljšanje povezljivosti obrobni območij z večjo uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije, dobro razvite storitve splošnega pomena, vendar pa začaran krog pri zagotavljanju storitev splošnega pomena v obrobni območjih v povezavi z demografskim praznjenjem teh območij (visoki stroški za vzdrževanje storitev v redko poseljenih območjih).</p> <ul style="list-style-type: none"> Nove tehnologije in organizacijske oblike kot priložnost za zagotavljanje storitev. 				
<p>OKOLJE, VIRI IN TVEGANJA</p> <p>Nadpovprečna stopnja naravnosti in biotske raznovrstnosti v primerjavi z Evropo, velik in še rastoč delež zavarovanih območij, uspešne razvojne strategije območij, ki temeljijo na zavarovanih območjih, vendar pa drobljenje, izgubljanje in zmanjševanje raznolikosti naravnih območij in nenehni pritiski na naravno dediščino in naravne vire.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nove razvojne in upravljavske zasnove in ukrepi za zavarovana območja. <p>Velika koncentracija in raznolikost kulturnih dobrin v velikem delu območja Alp, vendar pa velike obremenitve kulturnih</p>	<p>OKOLJE</p> <p>Zaradi pritiska na alpski ekosistem zaradi naraščajočih vplivov podnebnih sprememb, vse večjih okoljskih obremenitev in vse bolj intenzivnih prizadevanj držav partneric, da bi zavarovali okolje in zmanjšali okoljske vplive, se iščejo novi in prilagojeni odgovori na področju gospodarjenja z naravnimi viri, urejanja kulturnih krajin in kulturne dediščine, gospodarjenja z vodami in zmanjševanja naravnih tveganj.</p> <ul style="list-style-type: none"> Opredeliti strategije za obvladovanje vplivov podnebnih sprememb, oblikovati usklajene politike, strategije in orodja za upravljanje in blaženje, 	<p>Zavarovati, upravljati in izboljšati naravne in kulturne danosti za trajnostni razvoj.</p> <p>Preprečevati in blažiti naravna in tehnološka tveganja ter obvladovati njihove posledice, zlasti v zvezi z vplivi podnebnih sprememb.</p>	<p>3) OKOLJE IN PREPREČEVANJE TVEGANJ</p> <p>Boljše sodelovanje pri okoljevarstvenih vprašanjih.</p> <p>Spodbujanje celovitih pristopov za urejanje naravnih virov in kulturne krajine.</p> <p>Spodbujanje razvoja učinkovitost virov vode, energije, namenske rabe prostora, surovin in drugih naravnih virov.</p> <p>Spopadanje z učinki podnebnih sprememb.</p> <p>Napovedovanje, blaženje in obvladovanje vplivov naravnih in tehnoloških nevarnosti.</p>	<p>Izvajati ukrepe za preprečevanje tveganj z boljšim gospodarjenjem z naravnimi viri, bolj ciljno usmerjenimi raziskavami ter boljšo uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije in bolj inovativnimi javnimi politikami upravljanja, ki vključujejo, na primer, preventivni monitoring. Podpirati projekte za izboljšanje učinkovite rabe energije.</p> <p>Podpirati razvoj in uporabo obnovljivih in alternativnih tehnologij, kot so na primer veter, sončna energija, biomasa.</p> <p>Predvidene aktivnosti zajemajo [...] ukrepe za preprečevanje naravnih tveganj (npr. požarov, suše in poplav), gospodarjenje z</p>

<p>dobrin, zlasti v turistično zelo obiskanih predelih in mestih, sprememba identitete ali izginjanje bistva naravne in kulturne dediščine zaradi gospodarskih sprememb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uporaba inovativnih rešitev za varovanje in valorizacijo krajev, za katere je značilna dediščina in tradicionalna kultura. <p>Velik delež energije iz obnovljivih virov in učinkovita raba energije v nekaterih delih območja Alp, vendar pa omejena razpoložljivost in možnosti za uporabo obnovljivih virov energije, kot je na primer veter ali celo biomasa.</p> <p>Razpoložljivost visoko kakovostne pitne vode in možnosti za proizvodnjo hidroenergije, vendar pa liberalizacija oskrbe z vodo lahko povzroči negativne učinke.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmenjava na področju celostnega gospodarjenja z rekami, boljša valorizacija pitne vode po vodooskrbnih območjih, novi odnosi z območji, ki so končni uporabniki pitne vode. <p>Potencialno okrepljen transnacionalni pristop pri preprečevanju in blaženju naravnih in tehnoloških nevarnosti, vendar pa je več območij izpostavljenih tako naravnim kot tehnološkim nevarnostim ter drugim vplivom podnebnih sprememb. Pojav številnih škodljivih poplav v zadnjem desetletju, dinamično večanje nevarnosti naravnih nesreč zaradi podnebnih sprememb, možni veliki posredni vplivi podnebnih sprememb na gospodarstvo in življenjske pogoje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oblikovanje celostnih ukrepov na področju naravnih tveganj ter ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. 	<p>zavarovati gorato jedro Alp, kot je to opredeljeno v Alpski konvenciji, ob tem pa dovoljevati in spodbujati gospodarske dejavnosti in vzdržno rabo naravnih virov.</p>			<p>vodami na ravni povodij [...].</p>
---	---	--	--	---------------------------------------

3.6. SISTEM KAZALNIKOV

Da bi lahko izmerili doseganje ciljev ustreznih prioriteten osi, so bili za prioritete določeni cilji količinsko opredeljeni z omejenim številom kazalnikov projektnih dosežkov in rezultatov (12. člen Uredbe (ES) št. 1080/2006). Ustrezni podatki se bodo zbirali na ravni projekta in bodo nadalje obdelani v elektronskem nadzornem sistemu, ki ga bomo vzpostavili za ta program.

Zbrani podatki in njihova analiza (naloge MA in JTS) se bodo uporabljali za redno sprotno obveščanje Programskega odbora o stanju programa in o izvajanju projektov, za letna poročila o izvajanju, kakor tudi kot podlaga za zunanje ocenjevanje programa (npr. ocenjevanje programa v drugi polovici trajanja programa). Rezultate, ki jih bodo dosegali projekti, bomo spremljali in nadzirali ter z njimi merili doseganje ciljev programa, pri čemer bomo uporabljali naslednjo tipologijo:

- **Skupne politike in strategije:** skupni cilji politik, skupni standardi ali zaveze, ki zahtevajo institucionalno sodelovanje bodisi na upravni ali politični ravni (npr. usklajevanje planskih dokumentov, usklajeni načrti posredovanja v nujnih primerih, skupna načela in deklaracije, ki predstavljajo podlago za dolgoročno sodelovanje);
- **Skupna orodja:** tehnološke ali idejne rešitve konkretnih problemov in izzivov, ki so prenosljivi in uporabni za druge (npr. podatkovne baze za skupno uporabo, metodologije, tehnološka in znanstvena orodja za splošno rabo);
- **Študije izvedljivosti:** študije izvedljivosti, katerih namen je priprava na obsežnejša vlaganja. Projekti v območju Alp niso namenjeni za podporo znanstvenim študijam, temveč za konkretne dejavnosti, medtem ko se spodbuja uporaba obstoječih študij za razvoj projektnih aktivnosti.

Kazalniki so bili izbrani s poudarkom na teritorialnem sodelovanju, ki je glavni cilj tega programa. V tem pogledu se zaradi proračuna, ki ga ima na voljo program, in zaradi majhne možnosti, da so morebitne spremembe teh kazalnikov neposredno povezane z dejavnostmi, ne zdi verjetno, da bi vplive programa lahko merili z vsebinskimi kazalniki. Vendar pa je mogoče predpostaviti, da bi določene programske cilje lahko dosegli s pravilno uporabo rezultatov projektov, tako da dosežejo ciljne skupine, katerim so namenjeni, in jih spodbudijo k delovanju. Zato bomo vplive dejavnosti programa še dodatno ocenili z ustreznimi kvalitativnimi metodami vrednotenja (npr. z uporabo kazalnikov vplivov socialnega kapitala).

Temeljni kazalniki za celoten program		Cilj
Število projektov, ki upoštevajo dve/tri/štiri od naslednjih meril: <ul style="list-style-type: none"> • skupen razvoj • skupna izvedba • skupna kadrovska zasedba • skupno financiranje 	• dve	100%
	• tri	80%
	• štiri	20%
Število projektov o:	• gospodarjenju z vodami	3
	• izboljšanju dostopnosti	6
	• preprečevanju tveganj	7
	• RTR in inovacijskih omrežjih	8
Število projektov, ki pretežno razvijajo:	• skupne politike in strategije	30%
	• skupna orodja	50%
	• študije izvedljivosti	20%

Kazalniki na ravni prioritete

Prioriteta 1: Konkurenčnost in privlačnost območja Alp

Kazalniki dosežkov prioritete 1	
Ime/opredelitev	Cilj
Število projektov	
Skupno število projektov	25
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 1: Krepitev inovacijskih zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij, ustvarjanje ustreznega okolja za njihov razvoj in spodbujanje stalnega sodelovanja med centri za raziskave in tehnološki razvoj ter malimi in srednje velikimi podjetji.	>8
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 2: Večanje možnosti za razvoj tako na podlagi tradicionalnih sektorjev in kulturne dediščine kot na podlagi novo nastajajočih sektorjev na transnacionalni ravni.	>3
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 3: Krepitev vloge urbanih območij kot gonil trajnostnega razvoja.	>3
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 4: Krepitev odnosov med mestom in podeželjem ter razvoj obrobni območij.	>3
Partnerstvo	
Število razvojnih agencij	>20
Število centrov za tehnološke in aplikativne raziskave	>20
Število projektov z medsektorskim in vertikalnim partnerstvom	>10
Število organizacij, ki predstavljajo podjetniške mreže, grozde itd.	>10
Presoja dejavnosti posameznega projekta	
Število aktivnosti v zvezi s prenosom tehnologije in izboljšanjem omrežij sodelovanja med malimi in srednje velikimi podjetji, med njimi in drugimi podjetji in državnimi organi, raziskovalnimi centri ali izobraževalnimi ustanovami vseh vrst	10
Število aktivnosti, ki pomagajo malim in srednje velikim podjetjem pri promociji okolju prijaznih izdelkov ter proizvodnih procesov	>4
Število aktivnosti, ki podpirajo modele sodelovanja med mestom in podeželjem	>3

Kazalniki rezultatov prioritete 1	Cilj
Število MSP in RTR centrov (ki niso projektni partnerji), vključenih v dejavnosti, ki izhajajo iz projektnih rezultatov	>150
Število vzpostavljenih ali okrepljenih transnacionalnih gospodarskih grozdov	3
Delež projektov, ki jim je uspelo pritegniti javne naložbe, razen sofinanciranja projektov	30%
Delež projektov, ki jim je uspelo pritegniti zasebne naložbe, razen sofinanciranja projektov	30%

Prioriteta 2: Dostopnost in povezljivost

Kazalniki dosežkov prioritete 2	
Ime/opredelitev	Cilj
Število projektov	
Skupno število projektov	13
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 1: Zagotavljanje pravičnega dostopa do javnih storitev, prometne, informacijsko komunikacijske infrastrukture in infrastrukture znanja znotraj programskega območja.	>1
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 2: Spodbujanje in izboljševanje dostopnosti in uporabe obstoječih infrastruktur zaradi doseganja čim večjih gospodarskih in socialnih koristi in zmanjševanja posledic za okolje.	>6
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 3: Izboljšanje povezljivosti, za okrepitev policentričnih prostorskih vzorcev in ustvarjanje podlag za na znanju temelječo informacijsko družbo.	>1
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 4: Pospeševanje trajnostnih in inovativnih modelov mobilnosti, zlasti v zvezi z okoljsko problematiko in vprašanji, ki zadevajo človekovo zdravje in enakopravnost.	>1
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 5: Omilitev negativnih posledic prometnih tokov preko Alp.	>1
Partnerstvo	
Število lokalnih, regionalnih ali nacionalnih organov	>20
Število izvajalcev prevozov	>20

Operativni program Območje Alp 2007-2013

Število izvajalcev javnih storitev	>10
Število ustanov za aplikativne raziskave mobilnosti	>5
Presoja dejavnosti posameznega projekta	
Število aktivnosti za izenačevanje potreb po mobilnosti s ponudbo mobilnosti za vse družbene skupine	5
Število aktivnosti za celostno načrtovanje prometa in mobilnosti ter multimodalnega prevoza	3
Število aktivnosti, namenjenih za izboljšanje prometnih tokov po obstoječi infrastrukturi	5
Število aktivnosti, katerih cilj je ponuditi javne storitve na podlagi informacijske in komunikacijske tehnologije (e-zdravstvo, e-vlada, e-učenje, e-vključevanje, itd.)	5
Število aktivnosti za širokopasovni dostop v oddaljenih območjih	2
Število aktivnosti, katerih cilj je izboljšanje prometne varnosti	2

Kazalniki rezultatov prioritete 2	Cilj
Število organov, pristojnih za promet/izvajalcev mobilnosti (ki niso člani projekta), vključenih v dejavnosti, ki izhajajo iz projekta	>10
Mrežno povezovanje soudeležencev in nosilcev mobilnosti na formalni podlagi tudi po preteku projekta	3
Delež projektov, ki jim je uspelo pritegniti javne naložbe, razen sofinanciranja projektov	30%
Delež projektov, ki jim je uspelo pritegniti zasebne naložbe, razen sofinanciranja projektov	30%

Prioriteta 3: Okolje in preprečevanje nevarnosti

Kazalniki dosežkov prioritete 3	
Ime/opredelitev	Cilj
Število projektov	
Skupno število projektov	22
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 1: Krepitev sodelovanja v zvezi z okoljevarstvenimi vprašanji.	>1
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 2: Spodbujanje celovitih pristopov k urejanju naravnih virov ter kulturnih krajin.	>1
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 3: Spodbujanje razvijanja učinkovitosti virov vode, energije, namenske rabe prostora, surovin ter drugih naravnih virov.	>3
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 4: Spopadanje z učinki podnebnih sprememb.	12
Število projektov, ki se nanašajo na cilj 5: Napovedovanje, blaženje in obvladovanje vplivov naravnih in tehnoloških nevarnosti.	>7
Število projektov, ki izboljšujejo kakovost in učinkovitost varstvenih/blazilnih ukrepov	>3
Partnerstvo	
Število lokalnih, regionalnih ali nacionalnih uprav in ustanov	>60
Število okoljskih agencij, vodnogospodarskih agencij, energetskih agencij, organov za upravljanje zavarovanih območij, itd.	40
Število ustanov za aplikativne raziskave.	30
Število nevladnih in neprofitnih organizacij	20
Presoja dejavnosti posameznega projekta	
Število pobud za upravljanje zavarovanih območij.	5
Število aktivnosti za sodelovanje pri gospodarjenju z vodo	10
Število aktivnosti, ki obravnavajo naravne in tehnološke nevarnosti in preprečevanje tveganj	10
Število aktivnosti, katerih cilj je trajnostna raba in učinkovito upravljanje virov (vetra, sončne energije, biomase, hidroelektrične in geotermalne energije itd.)	8
Število aktivnosti, katerih cilj je ohranjanje in celovito upravljanje naravne dediščine ter kulturne krajine	6

Kazalniki rezultatov prioritete 3	Cilj
Število okoljskih organov oblasti in nevladnih organizacij (ki niso člani projekta), vključenih v dejavnosti, ki izhajajo iz projekta	30
Delež projektov, ki jim je uspelo pritegniti javne naložbe, razen sofinanciranja projektov	30%
Delež projektov, ki jim je uspelo pritegniti zasebne naložbe, razen sofinanciranja projektov	10%

Prioriteta4: Tehnična pomoč

Kazalniki dosežkov prioritete 4	
Ime/opredelitev	Cilj
Število transnacionalnih informativnih dogodkov	>2
Število nacionalnih informativnih dogodkov o programu in projektih na državo	>2
Število delavnic in seminarjev s ciljem zagotoviti podporo pri zagonu in izvajanju projektov	>4
Število izdelanih brošur o programu in tekočih projektih.	>3
Število klicev	>4

Kazalniki rezultatov prioritete 4	
	Cilj
Število kakovostnih projektov v programu	>25%
Povečanje kakovosti projektov v teku izvajanja programa	N/U